

GEOMETRI-TØ, UGE 3

Hvis I falder over tryk- eller regne-fejl i nedenstående, må I meget gerne sende rettelser til fuglede@imf.au.dk.

Opvarmningsopgave 1. Lad $\gamma : (\alpha, \beta) \rightarrow \mathbb{R}^2$ være en regulær kurve i planen. Vis at hvis $\gamma'(t)$ og $\gamma''(t)$ lineært afhængige, så er $\kappa(t) = 0$.

Bevis. Fra [P] Proposition 2.1.2 får vi, at

$$\kappa = \frac{\|\gamma'' \times \gamma'\|}{\|\gamma'\|^3} = 0$$

Her kunne man potentielt bekymre sig over, at kurven i propositionen er en kurve i rummet, mens vores givne ligger i planen, men en hvilken som helst kurve i planen kan betragtes som en kurve i rummet: Hvis $\gamma(t) = (x(t), y(t))$, betragter vi blot kurven $(x(t), y(t), 0)$. De to kurver vil da have samme krumning. $\square$

Opvarmningsopgave 2. Lad $\gamma : (\alpha, \beta) \rightarrow \mathbb{R}^2$ være en regulær kurve i rummet med ikkeforsvindende krumning. Vis at hvis $\gamma'(t)$, $\gamma''(t)$ og $\gamma'''(t)$ er lineært afhængige, så er torsionen $\tau(t) = 0$.

Bevis. Fra forrige opgave kan vi konkludere, at $\gamma'(t)$ og $\gamma''(t)$ ikke er lineært afhængige, så $\gamma'(t) \times \gamma''(t)$ er en ikke-nul vektor vinkelret på begge. Da $\gamma'''(t)$ tilhører $\text{span}(\gamma'(t), \gamma''(t))$, er

$$(\gamma'(t) \times \gamma''(t)) \cdot \gamma'''(t) = 0,$$

og resultatet følger fra [P] Proposition 2.3.1, der siger, at

$$\tau(t) = \frac{(\gamma'(t) \times \gamma''(t)) \cdot \gamma'''(t)}{\|\gamma' \times \gamma''\|^2}.$$

$\square$

Opvarmningsopgave 3. Lad $\gamma : (0, 10\pi) \rightarrow \mathbb{R}^2$ være den plane kurve $(\cos(2t), \sin(2t))$. Vis at γ er periodisk med periode π . Beregn den totale krumning med fortegn af γ .

Bevis. Den del af opgaven, der omhandler periode, er en smule mærkelig, da begrebet "periodisk" som udgangspunkt kun er defineret for kurver, der er defineret på hele $\mathbb{R}$. Man kan dog forsøge at redde definitionen ved at kalde en kurve $\gamma : (\alpha, \beta) \rightarrow \mathbb{R}^n$ T -periodisk, hvis

$$\gamma(t) = \gamma(t + T)$$

for alle t så $t, t + T \in (\alpha, \beta)$, og vi kan definere perioden til at være det mindste $T > 0$, der opfylder den ligning.

I så fald er det klart, at $T = \pi$ virker til formålet ved os, og det følger fra opgaven om injektiviteten af parametriseringen af ellipsen fra uge 1, at intet mindre T kan virke.

Husk at krumningen med fortegn – af en kurve parametriseret ved buelængde – er funktionen κ_s , der opfylder

$$\gamma'' = \kappa_s \mathbf{n}_s,$$

så vi får brug for at udregne størrelserne i denne ligning; for en generel kurve parametriseres den først ved buelængde. Bemærk først, at vores kurve γ ikke er parametriseret ved buelængde, men at buelængden den reparametriserede kurve

$$\tilde{\gamma}(s) = \gamma\left(\frac{1}{2}s\right) = (\cos(s), \sin(s))$$

er det. Lad os derfor prøve at finde krumningen med fortegn for $\tilde{\gamma}$. Vi skal blot udregne $\tilde{\gamma}''$ og $\mathbf{n}_s$. Først og fremmest finder vi, at

$$\mathbf{t}(s) = \tilde{\gamma}'(s) = (-\sin(s), \cos(s)),$$

så

$$\tilde{\gamma}''(s) = (-\cos(s), -\sin(s)),$$

og

$$\mathbf{n}_S(s) = \begin{pmatrix} 0 & -1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix} \mathbf{t}(s) = (-\cos(s), -\sin(s)),$$

så vi kan aflæse, at κ_S er den konstante funktion $\kappa_S(s) = 1$.

Nu kunne man så med rette spørge sig selv, hvad der var sket, hvis vi havde valgt en anden reparametrisering. F.eks. er kurven $\hat{\gamma}(s) = \gamma(-\frac{1}{2}s)$ et andet fint valg af reparametrisering, men for denne er $\kappa_S(s) = -1$, som man kan se ved direkte udregning som ovenfor; κ_S har altså skiftet fortegn. Husk nu, at [P] Korollar 1.3.7 fortæller os alle mulige reparametriseringer, og man kan hurtigt konkludere, at dette er så galt som det kan gå: Ved at vælge en reparametrisering hvis tangent peger i samme retning som den oprindelige kurve (det vil sige $\tilde{\gamma}$ i vores tilfælde), kan man veldefinere κ_S . $\square$

Opvarmningsopgave 4. Lad $\gamma : (\alpha, \beta) \rightarrow \mathbb{R}^3$ være givet ved $\gamma(t) = (\gamma_1(t), \gamma_2(t), \gamma_3(t))$. Lad $\tilde{\gamma}(t) = (\gamma_1(t), \gamma_2(t), -\gamma_3(t))$. Antag at γ er regulær med ikkeforsvindende krumning. Vis at det samme gælder $\tilde{\gamma}$, og at torsionerne for de to kurver er relaterede ved $\tau(t) = -\tilde{\tau}(t)$.

Bevis. Lad os for overskuelighedens skyld antage, at γ er parametriseret ved buelængde (hvis det ikke er tilfældet, vælger man blot en reparametrisering, der er), så vi kan bruge [P] Definition 2.1.1 direkte. Ved at differentiere kurverne finder vi, at $1 = \|\gamma'(t)\| = \|\tilde{\gamma}'(t)\|$ og $0 \neq \|\gamma''(t)\| = \|\tilde{\gamma}''(t)\|$ for alle t . Her står, at $\tilde{\gamma}$ er regulær, parametriseret ved buelængde, og har krumning forskellig fra 0.

Vi kunne nu appellere til [P] Proposition 2.3.1 igen, men lad os, for at prøve noget andet, bare bruge definitionerne. Husk at hovednormalvektoren pr. definition er $\mathbf{n}(s) = \frac{1}{\|\mathbf{s}\|} \mathbf{t}'(s)$, så hvis vi sætter $\mathbf{n} = (n_1, n_2, n_3)$, er $\tilde{\mathbf{n}} = (n_1, n_2, -n_3)$. Husk også, at binormalen er $\mathbf{b} = \mathbf{t} \times \mathbf{n}$, så skriver vi $\mathbf{b} = (b_1, b_2, b_3)$, er $\tilde{\mathbf{b}} = (-b_1, -b_2, b_3)$, og specielt er $\tilde{\mathbf{b}}' = (-b_1', -b_2', b_3')$. Pr. definition er torsionen τ givet ved $\mathbf{b}' = -\tau \mathbf{n}$, og af ovenstående ligninger følger, at $\tilde{\mathbf{b}}' = \tau \tilde{\mathbf{n}}$, så $\tilde{\tau} = -\tau$. $\square$

[P], **Opgave 2.1.2.** Vis at hvis $\kappa(t)$ af en regulær kurve γ er > 0 overalt, så er $\kappa(t)$ en glat funktion i t . Giv et eksempel der viser, at det kan gå galt, hvis $\kappa(t) = 0$ for et t .

Bevis. Vi ved fra Proposition 2.1.2, at

$$\kappa = \frac{\|\gamma'' \times \gamma'\|}{\|\gamma'\|^3},$$

så spørgsmålet er, for hvilke $f : (\alpha, \beta) \rightarrow \mathbb{R}^n$ der gælder, at funktionen $t \mapsto \|f(t)\|$ er glat. Da dette blot er en sammensætning af et polynomium med en kvadratrods virker dette, når f er glat og $f(t) > 0$ for alle t , hvilket i vores opgave er præcis hvad vi har sikret.

Et modeksempel er kurven $\gamma(t) = (t, t^3, 0)$, $t \in \mathbb{R}$. Denne er regulær, da

$$\gamma'(t) = (1, 3t^2, 0) \neq 0$$

og har krumning

$$\kappa(t) = \frac{\|(0, 6t, 0) \times (1, 3t^2, 0)\|}{\|(1, 3t^2, 0)\|^3} = \frac{\|0, 6t, 0\|}{(1 + (3t^2)^2)^{3/2}} = \frac{|6t|}{(1 + 9t^4)^{3/2}},$$

som ikke er glat i $t = 0$, da $|6t|$ ikke er det. Konkret er krumningens afledede

$$\kappa'(t) = -\frac{324t^3|t|}{(1 + 9t^4)^{5/2}} + \frac{6\operatorname{sgn}(t)}{(1 + 9t^4)^{3/2}}$$

ikke kontinuert i $t = 0$. $\square$

[P], **Opgave 2.2.1.** Vis at hvis γ er en plan kurve parametriseret ved buelængde, så er $\mathbf{n}'_S = -\kappa_S \mathbf{t}$. Sammenlign med Frenet-Serret-ligningerne

Bevis. I sådanne opgaver er der altid næsten altid én mulighed: Tag en ligning, der minder om det ønskede og differentier den for at få de relevante størrelser. I vores tilfælde er en mulighed ligningen $0 = \mathbf{n}_s \cdot \mathbf{t}$. Ved brug af produktreglen får vi

$$0 = \mathbf{n}'_s \cdot \mathbf{t} + \mathbf{n}_s \cdot \gamma'' = \mathbf{n}'_s \cdot \mathbf{t} + \mathbf{n}_s \cdot (\kappa_s \mathbf{n}_s),$$

så med andre ord er

$$-\kappa_s = \mathbf{n}'_s \cdot \mathbf{t}$$

Ved at differentiere $\mathbf{n}_s \cdot \mathbf{n}_s = 1$, får vi at $\mathbf{n}'_s$ er vinkelret på $\mathbf{n}_s$ og derfor parallel med $\mathbf{t}$. I ortonormalbasen $(\mathbf{t}, \mathbf{n}_s)$ er altså

$$\mathbf{n}'_s = (\mathbf{n}'_s \cdot \mathbf{t})\mathbf{t} + (\mathbf{n}'_s \cdot \mathbf{n}_s)\mathbf{n}_s = (\mathbf{n}'_s \cdot \mathbf{t})\mathbf{t} = -\kappa_s \mathbf{t},$$

som ønsket. Husk at den ene af Frenet-Serret-ligningerne for kurver i rummet er

$$\mathbf{n}' = -\kappa \mathbf{t} + \tau \mathbf{b}.$$

For plane kurver forsvinder τ , så ligningen her ligner vores til forveksling. □

[P], Opgave 2.2.2. Vis at krumningen med fortegn af en regulær plan kurve er glat.

Bevis. Ved at prikke med $\mathbf{n}_s$ på begge sider af ligningen $\gamma'' = \kappa_s \mathbf{n}_s$ får vi

$$\kappa_s = \gamma'' \cdot \mathbf{n}_s.$$

Her er γ'' glat, da γ er det, og $\mathbf{n}_s$ er ligeledes glat, da det er en sammensætning af den glatte funktion $\mathbf{t} = \gamma'$ med en lineær afbildning (rotation med π). Endelig er prikproduktet af to glatte afbildninger altid glat. □

[P], Opgave 2.2.5. Lad γ være en regulær plan kurve og λ en konstant. Den *parallelle kurve* γ til γ er defineret til at være

$$\gamma(t) = \gamma(t) + \lambda \mathbf{n}_s(t).$$

Vis at hvis $\lambda \kappa_s(t) \neq 1$ for alle værdier af t , så er γ en regulær kurve, og dens krumning med fortegn er $\kappa_s / |1 - \lambda \kappa_s|$.

Bevis. Lad $R = \begin{pmatrix} 0 & -1 \\ 1 & 0 \end{pmatrix}$ betegne rotationsmatricen $\mathbf{n}_s = R(\mathbf{t})$. Her og i det følgende evalueres alle funktionsudtryk i et punkt t , der udelades for at gøre løsningen lidt mere overskuelig. Lad os finde længden af den afledede af γ , altså $\frac{ds^\lambda}{dt}$, hvor s betegner buelængden af γ . Vi kunne gøre livet en smule lettere for os selv ved at antage, at γ er parametriseret ved buelængde, så $\mathbf{t} = \gamma'$, men da det ikke gør den store forskel, betragter vi bare en generel regulær kurve γ . Under alle omstændigheder har vi, at $\kappa_s \mathbf{n}_s = \frac{d\mathbf{t}}{ds}$, og

$$\frac{d}{dt} \mathbf{n}_s = \frac{d}{dt} (R(\mathbf{t})) = R\left(\frac{d}{dt} \mathbf{t}\right) = R\left(\frac{d\mathbf{t}}{ds} \frac{ds}{dt}\right) = R\left(\kappa_s \frac{ds}{dt} \mathbf{n}_s\right) = -\kappa_s \frac{ds}{dt} \mathbf{t},$$

hvor vi til sidst har indsat $\mathbf{n}_s = R(\mathbf{t})$ igen og brugt at $R^2 = -\text{Id}$. Den afledede af γ bliver da

$$\frac{d}{dt} \gamma = \gamma' + \lambda \mathbf{n}'_s = \frac{ds}{dt} \mathbf{t} - \lambda \kappa_s \frac{ds}{dt} \mathbf{t}.$$

Længden af denne bliver altså

$$\frac{ds}{dt} = \left\| \frac{d}{dt} \gamma \right\| = \left\| (1 - \lambda \kappa_s) \frac{ds}{dt} \mathbf{t} \right\| = |1 - \lambda \kappa_s| \frac{ds}{dt},$$

og denne er forskellig fra nul, hvis og kun hvis $\lambda \kappa_s \neq 1$, da vi ved, at $\frac{ds}{dt} \neq 0$.

Antag nu, at dette er tilfældet og lad os finde krumningen med fortegn. Hertil får vi brug for

$$\mathbf{t} = \frac{d\gamma/dt}{ds/dt} = \frac{(1 - \lambda \kappa_s) \mathbf{t}}{|1 - \lambda \kappa_s|} = \varepsilon \mathbf{t},$$

hvor $\varepsilon = \text{sgn}(1 - \lambda \kappa_s)$ er konstant. Ligeledes får vi

$$\mathbf{n} = R(\mathbf{t}) = R(\varepsilon \mathbf{t}) = \varepsilon R(\mathbf{t}) = \varepsilon \mathbf{n}.$$

Alt i alt får vi

$$\begin{aligned}\kappa_S \mathbf{n}_S &= \frac{d\mathbf{t}/dt}{ds/dt} = \frac{\varepsilon d\mathbf{t}/dt}{|1 - \lambda\kappa_S| ds/dt} = \frac{\varepsilon}{|1 - \lambda\kappa_S|} \frac{d\mathbf{t}}{ds} \\ &= \frac{\varepsilon}{|1 - \lambda\kappa_S|} \kappa_S \mathbf{n}_S = \frac{\kappa_S}{|1 - \lambda\kappa_S|} \mathbf{n}_S,\end{aligned}$$

og her står altså, at

$$\kappa_S = \frac{\kappa_S}{|1 - \lambda\kappa_S|}.$$

□

[P], **Opgave 2.2.6.** Lad γ være en plan kurve parametriseret ved buelængden. Vis at centrum $\varepsilon^S(s_0)$ af cirklen gennem $\gamma(s_0)$ og $\gamma(s_0 \pm \delta s)$ går mod

$$\varepsilon(s_0) = \gamma(s_0) + \frac{1}{\kappa_S(s_0)} \mathbf{n}_S(s_0).$$

Vis at radius af cirklen gennem $\gamma(s_0)$ med centrum $\varepsilon(s_0)$ er $1/|\kappa(s_0)| = 1/\kappa(s_0)$.

Bevis. Punktet $\varepsilon(s_0)$ opfylder (tegning)

$$(\varepsilon^S(s_0) - \frac{1}{2}(\gamma(s_0) + \gamma(s_0 + \delta s))) \cdot (\gamma(s_0 + \delta s) - \gamma(s_0)) = 0.$$

Den centrale idé i resten af beviset er at udnytte Taylors formel, der siger at

$$\gamma(s_0 + \delta s) = \gamma(s_0) + \gamma'(s_0)(\delta s) + \frac{\gamma''(s_0)}{2}(\delta s)^2 + h(\delta s)(\delta s)^2,$$

hvor $h(\delta s) \rightarrow 0$, når $\delta s \rightarrow 0$. Indsættes dette i ligningen ovenfor, får vi til anden orden (dvs. hvis vi ignorerer alle led, der involverer h), idet alle evalueringer er i punktet s_0 , at

$$\begin{aligned}0 &= (\varepsilon^S - \frac{1}{2}(\gamma + \gamma + \gamma' \cdot \delta s + \frac{\gamma''}{2}(\delta s)^2)) \cdot (-\gamma + \gamma + \gamma' \delta s + \frac{\gamma''}{2}(\delta s)^2) \\ &= (\varepsilon^S - \gamma - \frac{1}{2}\gamma' \delta s - \frac{\gamma''}{4}(\delta s)^2)(\gamma' \delta s + \frac{\gamma''}{2}(\delta s)^2) \\ &= (\varepsilon^S - \gamma) \cdot \gamma' \delta s + (\frac{1}{2}\varepsilon^S \cdot \gamma'' - \frac{1}{2}\gamma \cdot \gamma'' - \frac{1}{2}\gamma' \cdot \gamma')(\delta s)^2 + \dots \\ &= (\varepsilon^S - \gamma) \cdot \gamma' \delta s + \frac{1}{2}(\varepsilon^S \cdot \gamma'' - \gamma \cdot \gamma'' - 1)(\delta s)^2 + \dots\end{aligned}$$

Ligeledes har vi, at

$$0 = (\varepsilon^S(s_0) - \frac{1}{2}(\gamma(s_0) + \gamma(s_0 - \delta s))) \cdot (\gamma(s_0 - \delta s) - \gamma(s_0))$$

og Taylors formel giver her, at

$$\gamma(s_0 - \delta s) = \gamma(s_0) - \gamma'(s_0)\delta s + \frac{\gamma''(s_0)}{2}(\delta s)^2 + \dots$$

Samme udregning som ovenfor viser da, at

$$0 = -(\varepsilon^S - \gamma) \cdot \gamma' \delta s + \frac{1}{2}(\varepsilon^S \cdot \gamma'' - \gamma \cdot \gamma'' - 1)(\delta s)^2$$

Ved at tage disse ligninger og henholdsvis lægge dem sammen og trække dem fra hinanden får vi efter division med δs og i grænsen $\delta s \rightarrow 0$, at $\varepsilon = \lim_{s \rightarrow 0} \varepsilon^S$ findes, og at

$$(\varepsilon - \gamma) \cdot \gamma' = 0, \quad (\varepsilon - \gamma) \cdot \gamma'' = 1.$$

Første ligning giver, at $\varepsilon - \gamma = k \cdot \mathbf{n}_S$ for en konstant s , så $\varepsilon = \gamma + k \cdot \mathbf{n}_S$. Ved at bruge, at $\gamma'' = \kappa_S \mathbf{n}_S$ giver anden ligning, at

$$1 = (\varepsilon - \gamma) \cdot \gamma'' = (k \mathbf{n}_S) \cdot \kappa_S \mathbf{n}_S = k \kappa_S,$$

så $k = 1/\kappa_S$ som ønsket.

□

[P], **Opgave 2.3.3.** En regulær kurve γ i $\mathbb{R}^3$ med positiv krumning kaldes en *generaliseret helix*, hvis dens tangentvektor danner en fast vinkel θ med en fastholdt enhedsvektor $\mathbf{a}$. Vis at torsionen τ og krumningen κ af γ er relateret ved $\tau = \pm \kappa \cot \theta$. Vis omvendt at, hvis torsionen og krumningen er relateret ved $\tau = \lambda \kappa$ for en konstant λ , så er kurven en generaliseret helix. Vis direkte, at dette gælder helixen fra eksempel 2.3.2.

Bevis. Antag at γ er parametriseret ved buelængde, så $\mathbf{t} = \gamma'$. Vi ved så, at $\mathbf{t}' = \kappa \mathbf{n}$. Derudover ved vi fra antagelsen, at $\mathbf{t} \cdot \mathbf{a} = \cos(\theta)$. Idéen er igen nu den simple, at vi differentierer hver gang, vi ikke har andre oplagte muligheder. Ved at differentiere den sidste ligning, får vi

$$0 = \mathbf{t}' \cdot \mathbf{a} = \kappa \mathbf{n} \cdot \mathbf{a}.$$

Husk at $\{\mathbf{t}, \mathbf{n}, \mathbf{b}\}$ udgør en ortonormalbasis, så her står, at $\mathbf{a}$ tilhører $\{\mathbf{t}, \mathbf{b}\}$ -planen, og dermed at

$$\mathbf{a} = \cos(\theta)\mathbf{t} \pm \sin(\theta)\mathbf{b}.$$

Ved at differentiere denne ligning og bruge Frenet-Serret-ligningerne (mere præcist definitionen (2.13) på τ) får vi

$$0 = \cos(\theta)\mathbf{t}' \pm \sin(\theta)\mathbf{b}' = \cos(\theta)\kappa\mathbf{n} \mp \sin(\theta)\tau\mathbf{n},$$

og da $\mathbf{n} \neq 0$, står her, at $0 = \cos(\theta)\kappa \pm \sin(\theta)\tau$, så

$$\tau = \pm \frac{\cos(\theta)}{\sin(\theta)}\kappa = \pm \cot(\theta)\kappa.$$

Antag så, at $\tau = \lambda\kappa$ og vælg θ så $\cot(\theta) = \lambda$. Da er $\tau = \frac{\cos(\theta)}{\sin(\theta)}\kappa$, og ved at arbejde os tilbage med samme logik som ovenfor, får vi, at

$$0 = \cos(\theta)\mathbf{t}' + \sin(\theta)\mathbf{b}',$$

og vektoren

$$\mathbf{a} = \cos(\theta)\mathbf{t} + \sin(\theta)\mathbf{b}$$

virker til formålet: Den er konstant og $\mathbf{a} \cdot \mathbf{t} = \cos(\theta)$ er konstant.

For den specifikke kurve

$$\gamma(\theta) = (a \cos \theta, a \sin \theta, b\theta)$$

virker vektoren $\mathbf{a} = (0, 0, 1)$, da $\gamma' \cdot (0, 0, 1) = b$ er konstant. □

[P], **Opgave 2.3.4.** Lad γ være parametriseret ved buelængde, have positiv krumning og torsion forskellig fra 0 overalt. Vis at hvis γ ligger på overfladen af en sfære, da er

$$\frac{\tau}{\kappa} = \frac{d}{ds} \left(\frac{\kappa'}{\tau\kappa^2} \right).$$

Vis omvendt at hvis ligningen er opfyldt, da er

$$\rho^2 + (\rho'\sigma)^2 = r^2$$

for en positiv konstant r med $\rho = 1/\kappa$ og $\sigma = 1/\tau$, og udled at γ ligger på en sfære med radius r . (Sidste del af opgaven er udeladt)

Bevis. Vi ved fra antagelsen, at der eksisterer $\mathbf{a}$, så $r^2 = \|\gamma - \mathbf{a}\|^2 = (\gamma - \mathbf{a}) \cdot (\gamma - \mathbf{a})$ er konstant. Som i de foregående opgaver er strategien at differentiere denne ligning, indtil vi er færdige.

Ved differentiation fås $0 = 2\mathbf{t} \cdot (\gamma - \mathbf{a})$ eller

$$0 = \mathbf{t} \cdot (\gamma - \mathbf{a}).$$

Ved at differentiere igen og indsætte Frenet-Serret-ligningerne, får vi

$$0 = \kappa\mathbf{n} \cdot (\gamma - \mathbf{a}) + \mathbf{t} \cdot \mathbf{t},$$

eller, idet $\mathbf{t} \cdot \mathbf{t} = 1$,

$$-\frac{1}{\kappa} = \mathbf{n} \cdot (\gamma - \mathbf{a}).$$

Ved at differentiere denne får vi

$$\frac{1}{\kappa^2} \kappa' = \mathbf{n}' \cdot (\gamma - \mathbf{a}) + \mathbf{n} \cdot \mathbf{t} = (-\kappa \mathbf{t} + \tau \mathbf{b}) \cdot (\gamma - \mathbf{a}).$$

Ovenfor så vi, at $\mathbf{t} \cdot (\gamma - \mathbf{a}) = 0$, så ligningen bliver til

$$\mathbf{b} \cdot (\gamma - \mathbf{a}) = \frac{\kappa'}{\tau \kappa^2}.$$

Diifferentierer vi denne, får vi

$$\frac{d}{ds} \left(\frac{\kappa'}{\tau \kappa^2} \right) = \mathbf{b}' \cdot (\gamma - \mathbf{a}) + \mathbf{b} \cdot \mathbf{t} = -\tau \mathbf{n} \cdot (\gamma - \mathbf{a}) = \frac{\tau}{\kappa},$$

hvor vi ved sidste lighed har indsat $\mathbf{n} \cdot (\gamma - \mathbf{a}) = -1/\kappa$, som vi fandt ovenfor.

Antag nu, at ligningen er opfyldt, og lad os vise at $\rho^2 + (\rho'\sigma)^2$ er en konstant r^2 . Vi skal med andre ord vise, at dens afledede er 0, altså at

$$(1) \quad 0 = 2\rho\rho' + 2(\rho'\sigma)(\rho'\sigma)'$$

For at vise dette, er det nok at vise, at

$$(2) \quad \rho = -\sigma(\rho'\sigma)',$$

for da bliver ligning (1) blot

$$-2\sigma(\rho'\sigma)'\rho' + 2(\rho'\sigma)(\rho'\sigma)' = 0.$$

I termer af κ og τ er (2) imidlertid blot vores antagelse.

For at se, at kurven lever på en kugle, sættes

$$\mathbf{a} = \gamma + \rho \mathbf{n} + \rho'\sigma \mathbf{b}.$$

Da følger af Pythagoras, at

$$\|\gamma - \mathbf{a}\|^2 = \|\rho \mathbf{n} + \rho'\sigma \mathbf{b}\|^2 = \rho^2 + (\rho'\sigma)^2 = r^2,$$

så vi er færdige, hvis vi kan vise, at $\mathbf{a}$ er konstant. Diifferentiation og brug af Frenet-Serret giver

$$\begin{aligned} \mathbf{a}' &= \mathbf{t} + \rho' \mathbf{n} + \rho(-\kappa \mathbf{t} + \tau \mathbf{b}) + (\rho'\sigma)' \mathbf{b} + \rho'\sigma(-\tau \mathbf{n}) \\ &= \mathbf{t} - \frac{\kappa'}{\kappa^2} \mathbf{n} - \mathbf{t} - \frac{\tau}{\kappa} \mathbf{b} + \frac{\tau}{\kappa} + \tau \frac{\kappa'}{\tau \kappa^2} \mathbf{n}. \end{aligned}$$

At tjekke det for kurven $\gamma(t) = (\cos^2(t) - \frac{1}{2}, \cos(t) \sin(t), \sin(t))$ er mere end almindeligt vanskeligt, da kurven ikke er parametriseret ved buelængde. For at udregne κ og τ kan man bruge Proposition 2.1.2 og 2.3.1, og spørger man Mathematica, får man, at

$$\frac{\tau(t)}{\kappa(t)} = -\frac{6 \cos(t)(3 + \cos(2t))^{3/2}}{(13 + 3 \cos(2t))^{3/2}},$$

som funktion af t og ikke buelængdeparameteren s , som højresiden i differentialligningen differentieres med hensyn til. $\square$